

Kopsavilkums no 30.09.2025. (10:00-11:10) MS Teams platformā notikušās diskusijas starp AFCOS tīkla iestādēm par 2017. gada 28.februāra Ministru kabineta noteikumu Nr.104 “Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem” (turpmāk – MKN 104) nepieciešamību

Diskusijas dalībnieki: AFCOS tīkla iestādes: Finanšu ministrija kā ES fondu vadošā iestāde (VI), Finanšu ministrija kā ES fondu revīzijas iestāde (RI), Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA), Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB), Ekonomikas ministrija (EM), Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB), Valsts kontrole (VK), Lauku atbalsta dienests (LAD), Iekšlietu drošības birojs (IDB), Zemkopības ministrija, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, Latvijas Republikas Prokuratūra, Konkurences Padome, Kultūras ministrija, Valsts Kase, Labklājības ministrija, Valsts ieņēmumu dienests, Tieslietu ministrija.

Diskusijas ietvaros pārrunātie jautājumi:

VI informē par VI priekšlikumu par izmaiņām MKN 104, kas sagatavots, lai iespējami mazinātu administratīvo slogu privātajiem finansējuma saņēmējiem, kuri iepērk pakalpojumu par publisko finansējumu, tai skaitā Eiropas Savienības fondu finansējumu. Sākotnējā priekšlikuma būtība – atteikties no procedurālā regulējuma MKN līmenī, bet tā vietā veidot vadlīniju tipa dokumentu, kas palīdz pasūtītājam izsekot un ērti veidot pamatojumu izvēlētajā pakalpojuma/ piegādes atbilstībai tirgus cenai. MKN 104 kā pamatprasību skaidri definēt pienākumu publicēties PVS: 1) ja plānotās izmaksas ir virs 60 000 EUR; 2) ja zem 60 000 EUR, bet vismaz 50% ES fondu līdzfinansējums, un kontrolējošo iestāžu pienākumu atbilstību tirgus cenai vērtēt balstoties ne tikai uz pasūtītāja sagatavoto pamatojumu par vidējo cenu, tādējādi mazinot slogu finansējuma saņēmējiem un iestādēm, objektīvi ļaujot kontrolēt cenas atbilstības prasību.

VI izskaidro kontekstu priekšlikumam → 1) VI seko līdzī PL plānotajām izmaiņām, kur plānotās izmaiņas un atvieglojumi publisko iepirkumu jomā un apstāklis, ka nosacījumi privāto tiesību subjektiem nedrīkst būt stingrāki kā publisko tiesību

subjektiem; 2) saņemtie priekšlikumi no dažādiem partneriem ES fondu administratīvā sloga mazināšanas ietvaros.

Papildu informē, ka VI 23.09.2025. ir vērsusies Eiropas Komisijā (turpmāk – EK) ar lūgumu skaidrot Finanšu regulas 208. panta tvērumu attiecībā uz tajā minēto izvairīšanos no jebkāda interešu konflikta (turpmāk – IK), lai izprastu, vai nacionāli šobrīd noteiktie nosacījumi MKN 104 nav stingrāki par minētā regulas panta nosacījumiem.

VI vērš uzmanību, ka šis ir **tikai pirmreizējs priekšlikums**. Šīs un turpmāko diskusiju mērķis – saprast un izdiskutēt riskus un ieguvumus piedāvātajām izmaiņām, kas varētu būt saistīti ar atvieglotu iepirkumu procedūru ieviešanu, t.sk. dažādiem iespējamiem risinājumiem, lai iespējami efektīvāk regulētu iepirkumus privātajiem subjektiem, atsakoties no nepamatotām papildu prasībām.

Diskusijas ietvaros izteiktie viedokļi un priekšlikumi:

IUB vērš uzmanību, ka, ņemot vērā, ka viens no priekšlikumiem ir izskanējis minētās normas daļēji ietvert Publisko iepirkumu likumā (turpmāk – PIL), neatbalstītu MKN 104 satura pārņemšanu uz PIL, jo privātajiem subjektiem ir būtiski atšķirīgs regulējuma fokuss, principi nekā publiskajiem subjektiem. Jau šobrīd MKN 104 regulējums ir būtiski brīvāks, piemēram, pieļauj sarunas un piedāvājumu precizēšanu. Turklāt attiecībā uz šobrīd notiekošo publisko iepirkumu reformu jāņem vērā, ka sliekšņu celšana ir attiecināma uz procedūru regulējumu, savukārt no pirmā *euro* ir paredzēta datu publicēšana. Tāpat ir būtiski saprast, vai paliks pienākums iepirkumus izziņot IUB mājaslapā, šobrīd ir izstrādāta jauna funkcionalitāte sistēmā atbilstoši esošajam regulējumam. Par IK jautājumu aicina vērtēt, vai tas apstāklis, ka tiek saņemta publiskā nauda, tomēr neuzliek par pienākumu pārliecināties par IK neesamību.

LAD negribētu ļoti krasas izmaiņas (klienti un atbalsta administrētāji ir pieraduši pie esošā regulējuma). Aicina pilnībā neatteikties no MKN 104, atstājot kodolu (piemēram, IK regulējumu, vienlīdzīgas un godīgas konkurences regulējošos jautājumus (27.punkts) u.c.), bet samazināt smagnējo procedūru un daļu regulēt ar vadlīnijām. Apšaubā atteikšanos no IK pārbaudes – risks, ka, ja tas netiks vērtēts un tiks pieļauta iespēja pirkt “pašam no sevis” vai citas pietuvinātas personas, netiks ievērota tirgus cena. Ne vienmēr LAD kā kontrolējošā iestāde var atrast līdzvērtīgus produktus, lai pārliecinātos par tirgus cenas atbilstību, tādēļ primāri cenu salīdzināšanas pienākums būtu saglabājams pasūtītājam. Aicina nemainīt sliekšņus – atstāt vismaz 70 000 *euro* kā tas ir esošajos MKN 104. LAD ieskatā nebūtu pareizi

publicitātes pienākumu likt pret atbalsta intensitāti, jo tā ir ļoti mainīga atkarībā no pasākuma.

Vērš uzmanību, ka arī pie nelielām projekta summām (finansiāli neietilpīgi projekti) var būt augsta atbalsta intensitāte (līdzfinansējuma daļa), līdz ar to, šādos gadījumos publicitātes pienākums apgrūtinās atbalsta saņēmējus mazajos iepirkumos. LAD izsaka gatavību līdzdarboties pie MKN 104 izmaiņu izstrādes.

IUB secina, ka kontrolējošām iestādēm ir tendence interpretēt un piemērot MKN 104, ievērojot PIL principus, kas ir nepareizi. MKN 104 ir jāpiemēro saprātīgi un elastīgi. Iespējams, ka problēma ir nevis pašā MKN 104 regulējumā, bet gan to piemērošanas praksē.

CFLA skaidro, ka CFLA ir salīdzinoši maz tādu komersantu, kuri slēdz līgumus par projekta īstenošanu ar CFLA "pa taisno" un uz kuriem būtu attiecināmi MKN 104. CFLA ir aktuāli projekti, kuri īstenojami pēc lietussarga modeļa principa un kura ietvaros tiek veikti iepirkumi saskaņā ar MKN104. Aicina celt MKN 104 noteiktos sliekšņus. Par intensitātes procenta kā sliekšni ieviešanu vērš uzmanību, ka viena projekta, kurš īstenojams pēc lietussarga modeļa principa ietvaros var būt dažādi ES fondu līdzfinansējuma procenti, kas pie šāda VI priekšlikuma varētu sarežģīt regulējuma piemērošanu un vērtēšanu.

EM atbalsta tādus risinājumus, kas mazina administratīvo slogu. Pievienojas viedokli, ka nosacījumi attiecībā uz līdzfinansējuma procentu būtu jāpārdomā. Ņemot vērā, ka ir atbalsta programmas tiek piešķirts dažādas intensitātes, kas atkarīgas no uzņēmuma lieluma, iespējams labāk būtu noteikt tikai summu kā nosacījumu. Būtiskākais, kas ir jāpanāk, ir tikt vaļā no administratīvā sloga attiecībā uz iepirkumiem, kas ir par mazām summām – lai nav tā, ka patērētais resurss uz atbilstošas procedūras ievērošanu rezultātā patērē vairāk resursu, kā vienkāršs, ērts un ātrs iepirkums pasūtītājam zināmā vietā, kas ir arī atbilstošs vidējai tirgus cenai.

CFLA skaidro, ka, lai pierādītu tirgus cenu, tiek pieļauts iesniegt arī *printscreen* no internetlapām. Esošā procedūra nosaka pienākumu pasūtītājam, nevis CFLA pierādīt tirgus cenu, kas ir svarīgi situācijās, kad produkti ir sarežģīti un kontrolējošai iestādei ir apgrūtināši pārbaudīt to tirgus cenu. CFLA vērš uzmanību, ka līdz šim nav bieži konstatētas neatbilstības par MKN 104 procedūras neatbilstošu piemērošanu. CFLA ieskatā MKN 104 procedūra ir izveidota tik vienkārša, cik vien var būt jau šobrīd. Ir svarīgi, ka ir skaidra procedūra, kas nosaka pienākumus un atbildību. Tas arī nedefinē skaidru kontroles līmeni CFLA pusē. Aicina uz turpmāku diskusiju par MKN 104 pieaicināt arī Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (turpmāk – LIAA).

KNAB vērš uzmanību, ka MKN 104 nevar vērtēt atrauti no PIL, kaut vai tāpēc, ka tie ir izdoti pamatojoties uz PIL 7.panta pirmo daļu. Vērš uzmanību uz risku, ka, ja MKN 104 tiks noteikti kā vadlīnijas, tas pavērs iespējas dažādām interpretācijām, tostarp var palielināties arī korupcijas riski. KNAB viedoklim pievienojas arī IDB.

IUB skaidro, ka PIL ir noteikts deleģējums, bet te svarīgi nošķirt, uz ko tas attiecas. Nav skaidrs, kādēļ praksē tiek prasīts ievērot striktu procedūru attiecībā uz maziem iepirkumiem (mazas summas) – tas liecina, ka, iespējams, problēma nav ar MKN 104, bet gan problēma ir praksē kā kontrolējošās iestādes pārliecinās par tirgus cenas atbilstību.

VK atbalsta procesa vienkāršošanu, tomēr uzsver, kair jāizvērtē, vai ir nosakāmas obligātas prasības. Ja prasības ir nosakāmas kā obligātas, tām ir jābūt skaidri noregulētām normatīvajos aktos.

RI vērš uzmanību, ka ir jāsaprot juridiskais formāts, kā šīs procedūras tiks reglamentētas – MK noteikumi, vadlīnijas vai kā citādi. Tāpat jāņem vērā, ka CFLA un LAD ir atšķirīgi klienti (CFLA saskaras mazāk, savukārt, LAD ievērojami vairāk ar šo noteikumu piemērošanu). Svarīga ir prakses uzlabošana, iespējams, sagatavojot skaidrojošos materiālus, kas būtu publiski pieejami. Tik pat būtiski ir pārskatīt sliekšņus. Papildus ierosina nākamajās sanāsmēs pieaicināt FM JD, kas ir atbildīgi par noteikumu izstrādi.

Diskusijas kopsavilkums:

- Vairums diskusiju dalībnieki pauduši atbalstu procedūras vienkāršošanai.
- Vadlīniju pieeja tiek uzskatīta par potenciāli riskantu, jo tām ir rekomendējošs raksturs.
- IK regulējums tiek uzskatīts par svarīgu, t.sk. arī, lai netiktu apšaubīta tirgus cena, tomēr šeit būtiski sagaidīt EK viedokli.
- Līdzfinansējuma intensitātes procenta ieviešana var radīt praktiskas grūtības regulējuma piemērošanā.
- MKN 104 ir jāpiemēro saprātīgi un elastīgi. Jāpārskata to piemērošanas prakse.

Sagatavotājs:

Finanšu ministrijas ES fondu sistēmas vadības departaments

30.09.2025.